

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrt leta 80 sold. — Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku Antonu Laknerju, v gosposke ulice h. št. 158. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznani se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

Vabilo.

Odbor slov. narodno-polit. društva „Gorica“ vabi vse p. n. gg. društvenike k izrednemu občenemu zboru za četrtek 26. tek. meseca februarja ob 10 $\frac{1}{2}$ uri zjutraj. Zbor bo v Gorici v čitalnični dvorani v ulici sv. Antona.

Na dnevni red pride:

1. Peticija do ministerstva zoper predlog postave dež. zbora goriškega, vsled kterega bi se imela cela poknežena Grofija Goriška in Gradiščanska razdeliti v 32 velikih županij.

2. Peticija do ministerstva, da bi ustanovilo v Gorici slovensko deklško šolo in izobraževališče za slovenske učitelice.

3. Peticija do ministerstva, da bi se okolica goriška ločila od mestno-pooblaščne sodnije in ustanovila za njo posebna okrajna sodnija v Gorici.

Vabilni list je ob enem vstopnica k zborovanju, zatoraj naj ga vsak seboj prinese.

Ker so vse tri točke jako važne, nadajamo se, da pridejo č. gg. društveniki v obilnem številu k posvetu.

V Gorici 12. februarja 1874.

ODBOR.

Značaj naših nasprotnikov v domačem taboru.

v Gorici 11. feb.

Politično društvo „Soča“ je imelo 29. p. m. svoj občni zbor. Pri tej priložnosti se je jasno pokazalo, da narod obsojuje „Sočino“ politiko, da je spoznal puhlost in lažnjivost liberalnih načel. Dvakrat so vabila poslali svojim prikimovalcem; prvi-

krat ni prišlo toliko udov, da bi bili mogli zborovati (pravila jih zahtevajo 20); drugikrat se je sešlo k predsednikovi volitvi celih 27 udov, pozneje so prilezli še 4.

Za zgodovino brezverske „Sočine“ politike je važno tajnikovo poročilo; v njem je naprednjaški duh živo izražen, ta pa je krivičnost in aroganca (napihnenost, domišljivost). Nasprotnike dolži sebičnih namenov in jih imenuje „nevarne elemente“, svojcem pa prilastuje „domoljubje, intelligenco, neodvisnost, zrelost“. Da bi se „Soča“ kedaj potrudila svoje nesramne trditve o sebi in o drugih dokazati, tega ne sme nihče tirjati. „Rekla je“ in — zadostuje; njeni kalini morajo verovati, akoravno nasprotno vidijo.

„S.“ je imela od nekaj navado imenovati svoje privržence brez razločka „neodvisne, zrele, svobodomiselnje domoljube“. Tajnikovo poročilo nam pravi, da tako zaznamovanje ni bilo pravično; govori namreč o „pravih in intelligentnih Sočanih“, iz česar dosledno gre sklepati, da ima tudi nepravih in ne intelligentnih Sočanov. Mi smo to že davno vedeli, ali zdaj je to tudi društvo samo po svojem tajniku potrdilo. Hvala za odkritosrčnost. Vam pa dober tek uborni Sočini prikimovalci, ki se daste rabiti liberalnemu društvu; zdaj vidite, kaka je svoboda, kako je svobodno prepričanje, o katerem vam toliko pridigajo. Dokler prikimujete Sočini kolovodjem, ste „zreli, neodvisni, intelligentni“; ko pa začnete z lastno glavo misliti, že nimate nobene dobre dlake več na sebi.

„S.“ sicer trdi, da se neče vtikati v cerkvene zadeve, vendar včasih celo sv. Pavla navaja. Dajmo ji enak odgovor in recimo: Sv. pismo uči, da po njih sadu

jih bote spoznali. Teraj kak sad je rodila „S.“? — Tajnik odgovarja: „iz naše liberalne (že tako ne velike) stranke se je izcimila še neka posebna stranka na Tominskem; ta stranka namreč v prvo vrsto stavlja materialna vprašanja“. Tu se tedaj ne govori več o zedinjeni Sloveniji, o napredku, omiki in svobodi, ampak o materiji, o denaru, o dobičku. Te so one „vzvišene ideje“, do katerih je liberalizem Tomince privel; in „S.“ ne nahaja na tem nič spodtikljivega, temuč še prasa, „kdo bi zameril Tomincem“, če za se skrbé, ne gledé na druge brate Slovence. Mi pa uprašamo: Kedo ne vidi iz tega, da „S.“ odobruje na svoji strani sebičnost, katero „klerikalcem“ tako rada očita?

Liberalizem je krivičen, podtika svojim nasprotnikom slabe namene, ktere si sam izmišljuje, sebi pa prideva lastnosti in čednosti, o kterih še nikoli sanjal ni. Liberalizem je lažnjiv, laž pa ima kratke noge, prej ali poznej, pride resnica na dan. Lažnjivost „Sočinega“ liberalizma je obče znana, temu je priča zadnji „Sočini“ zbor h kteremu so z največo težavo in silo zbobnali — 27 in — 4 ude.

Dopisi.

Iz Renč 10. febr. — (Domača veselica Renških rodoljubov; vlovljeni potepuhi). — O raznih veselicah slovenskih čitalnic v tem Kurentovem (pustnem) času nam pogostoma časniki sporočajo. Da pa razne slov. čitalnice ne napredujejo, marveč čedalje bolj hirajo in umirajo, vtegne se najti vzrok v tem, da ne spolnujejo svojega prvotnega namena, zaradi kterega so ustanovljene. Prerado se namreč čitalnice le preveč v igralnice in plesalnice obračajo,

Listek.

Valentina Staniča

mladost in studentovska leta.

(Dalje in konec).

Vprašali so ga, ko se je vrnil z vrha, kaj mu je v glavo padlo, da je to storil. Z odgovorom ni bil v zadregi. Zdaj lahko porečem, seže jim v besedo, da sem bil nad Zvonarjem in da ni bil nobeden, kar vas je tu tako visoko ko jaz.

Knez Salm je bil čez mero vesel, ko je videl, da so vse tako vredili, kakor je želel. Dobro vedóč, da se „gospod“ kmetu najlože prikupi in zahvali, če mu lepo besedo dá in še kaj „za prigrizniti“ ponudi, dal je napraviti tesarjem, ki so Staniča na vrh spremljali, tako kosilo, da se je samo

jedlo. Vrh tega jim je še nekaj okroglega tje vrgel.

Proti večeru tega dneva so začeli v Salmovi hišici pospravljati. 30. julija so se poslovili. Razšli so se na vse štiri vetrove, vsak na svoje mesto. Stanič in prof. Schiegg sta šla, kar se samo ob sebe umé, v Solnograd.

S tem je bilo potovanje po Zvonarju pri kraju.

Kot student je Stanič redko kedaj domov pogledal. V Solnem gradu mu ni bilo krivice. Jest je imel za potrebo, tovaršije mu ni manjkalo, človeka je tudi imel, ki mu je vse, kar se je domá godilo poročal. Dekan Sovič je bil ta mož. Eukrat, pravi jo, je bil prišel v tem času v Bodrež po opravkih. Domá so imeli nekaj med seboj, česar si niso upali brez njega opraviti. Pri tej priložnosti je pokazal, da je usmi-

ljenega srcá in da zná za kar si bodi prijeti. Ker se ljudje tega dogodka še spominjajo in ker ga tudi Slomšek omenja *), povem ga še jaz.

V sosednjih Lozéh je gorelo. Ljudje zaženejo krik. Rok niso križem držali, pa pomagati si niso znali. Stanič zasede konja in zdrži z njim proti gorišču. Kar trideset rok ali pa še več ni opravilo, opravil je Stanič sam. Kakor blisk švigne na slamnato streho. Enemu reče: Ti bodi tu, drugemu: ti pojdi tje, vpre se v streho, raz-

*) Rajni Stanič so imeli od mladih dni kervave oči, očitno znamenje njihove serčne ljubezni do bližnjega. Gorela je namreč njih dni kmetiška hiša, in oni se niso nobene nevaršine vstrašili, kedar je bilo komu za pomagati. Per tim ogni so revo dobili, katero so vse svoje žive dni voljno nosili; ino ljudje so jih po tim nar ložej imenovali rekoč: Kanonik z rudečimi očmi. — Gl. Drobčinice I. 1848 str. 90. — Gorelo je, če se prav spominjam, pri Štefčevih (Jericio) h. št. 7; rudeče oči je dobil pa že prej. Padel je bil namreč še kot otrok na ognjušči v ogenju. — Pis.

mesto da bila ognjišča narodne omike. Tudi pri Renčancih se je enaka želja, namreč kako bralno društvo ali čitalnico ustanoviti, že davno gojila; z novim letom se je pa ta želja v živ plamen vnela, o čemur nam jasno pričuje privatna domača veselica 8. febr. ravno ob petindvajsetletnici Preširne smrti. Zbrali so se Renški domoljubi, (24) da pokažejo svetu, da so tudi oni sinove velike matke Slave. V ta namen so napravili domačo veselico, ktere bi se nobena „beseda“ slov. čitalnic ne sramovala, kakor kaže ta priročni program:

1. Pozdrav predsednika veselice (g. A. Bajc);
2. Naglo bratje (poje zbor);
3. Deklamacija: Orest, (g. A. Žnidarčič);
4. Mili kraj (poje zbor);
5. Šaloigra: „Detelja“ (od M. Vilharja);
6. Radostno potovanje, (poje zbor);
7. Klasična podoba: „Sokrat pri Diogenu.“ (iz „Zvonca“ 1870, spisal Boris Miran).

Ker je prva domača veselica te baže v Renčah, ne zameri, dragi čitatelj, da ti jo tu še s par besedicami omenim. G. predsednik, vodja veselice, g. A. B. učitelj, je pozdravil zbrane domače in ptuje goste v primernem govoru ter povdarjal potrebo te veselice, ki naj bi polagoma po prigovoru: „v združenji je moč,“ bila kvas za ustanovljenje, v srcu Renških domoljubov že dolgo gojene želje po čitalnici, v kateri naj bi se vnela srca za narodno omiko, ktere tako zlo za drugimi narodi zaostali Slovenci potrebujemo. Kratek pa krepek pozdrav so vsi pričujoči s pleskanjem odobrili. *) G. predsednik je pa tudi za to veselico samo domače pevce prav dobro v petju izuril, kakor smo se prepričali iz njih v veselico uvrstene petja.

Deklamacija: Orest, ker jo je s patosom deklamiral g. A. Žnidarčič šestošolec, (iz Renč), je vsim nazočim vrlo dopadla. Šaloigro M. Vilharja: „Detelja“, so pa domači diletantje, (kterih pred se ni bil nihče kedaj na odru) tako izvrstno predstavljali, da so se ptuji gostje, ki so vidili že enake čitalniške igre predstavljati, zlo čudili. Tako lahko in nepresiljeno ter gladko jim je beseda tekla, kakor da so že domači na

*) Došlo je k tej veselici, ker je bila privatna in brez vabil, vendar mnogo gostov iz Bilj, Dornberga, tudi nekaj iz Gorice, Merna in Prvačine, tako da je bila veselici soba polna. Pis.

trga z rokami, kar se dá, drugo opravi pa z orodjem. Da ni bilo njega — rekel mi je starček, ki ima dobrih osem križev na hrbtu — pogorel bi bil ves zadnji konec vasí. Ložani so se njegovi spretnosti čudili, pa niso pomislili, da dobro orodje delo prikrajša. Stari ljudje vedó še zdaj pripovedovati, kako je švigal sém ter tje po strehi in kako so mu odletavali škriči zelene suknje.

Po dovršenih šolah se je odločil za duhovski stan. Posvetil ga je solnograški knez in nadškof grof Colloredo na sv. Treh Kraljev dan 1. 1802. Na to se je poslovil od znancev in prijateljev, od priljubljenih mu krajev okoli solnograškega mesta in od belih gorá, na kterih je toliko veselja vžil, pa hajd peš proti Kanalu in lepi kanalski cerkvi, v kateri je bilo za novo mašo že vse pripravljeno.

Da se je tega veselil, ni dvomiti. Pa

odru. Oče Klanec, g. Soban, (šestošolec iz V.; on je bil edini ne-domačin), se je tako izvrstno odrezoval in govoril kakor kak „kranjsko-slovenski posetnik“; (pridjal je izvorni igri tudi marsikaj smešnega). Metko je igrala Jožefa Lasič-eva, Cilko pa Malika Lasič-eva, (hčeri velikih posestnikov) prav dobro. Oče Gaber (Franjo Paher, sin Renškega župana), se je v domači obleki tudi odlikoval. Ravno tako sta tudi dobro igrala Jožeta in Štefeta, zaročenca Metke in Cilke; prvega je predstavljaj g. A. Žnidarčič, drugega pa Jak. Lasič (oba šestošolca iz Renč). Grgo Brezo je pa predstavljaj Peter Mozetič, posestnikov sin, tudi njemu je tekla beseda prav gladko. Klasično podoba: Sokrat pri Diogenu sta predstavljajla gg. Fr. Paher in Jakob Lasič (že pred omenjena) tako izvrstno, da smo strmeli. — Vsi nazoči so s popolno zadovoljnostjo kraj veselice, ki se je v hiši našega župana vršila, zapustili. Oder za igro je bil od domačega mojstra prav vkusno napravljen in okinčan. Veselica se je pričela zvečer ob 6. uri in je končala ob 8. Potem je bila skupna prosta večerja in na vse zadnje se je mladi svet sukal. Hvala pa gre delalnim Renčancem, da pri njih veselicah ni bilo še nikdar o kakem protěpu in poboji slišati, kakor se o tem drugod sliši. Pri skupni večerji je napil spomina Preširen-ove petindvajsetletnice g. F. Peruzzi; domači kaplan (g. M. V.) je pa pozdravil ptuje goste ter povdarjal potrebo in dolžnost, narodno se omikovati (pa na verski podlagi) in dejansko ljubezen do naroda gojiti, kar je ravno namen sleherne čitalnice, in k čemur nas tudi vera spodbuja po 4. božji zapovedi, ktera nam vleva svojo domovino ljubiti in vse dolžnosti do nje spoštovati. Kratek govor in napitnice so domači in ptuji gostje z veseljem sprejeli. — Dobro znamenje. — Doktor na noge Renški domoljubi, prvi korak je že storjen, kvas je postavljen, po veliki noči pa naj se odpre farke prave (versko-narodne) omike noseča čitalnica.

9. t. m. so nad Renčami na stari francoski cesti zopet 3 tatove (tjake) vjeli, ki so hoteli neki deklini kračmarici, ko je šla iz Kostanjevice domá, za kradn dobijoni denar vsteti, pa se jim je srečno iz rok strgala. To se je godilo pri belém dnevu,

svet je že tak, da ni nobenemu čeno popolnoma zadovoljnemu biti. Zvedel je v Ročinji, da mu je oče umrl in da so mu ga ravno dan poprej pogrebili. Pobitega sroč je korakal proti Kanalu. Prva njegova pot je bila v farovž, kjer ga je dekan Sovič radostno sprejel. Dogovorila sta se za stran nove maše. Sovič jo je naznanil duhovščini svoje dekanije in ob enem tudi ljudstvu v posebni kratki pa prav lepi okrožnici *).

*) Najdeš jo v kanalskem farnem arhivu. Pisana je italijanski. Glasi se tako: „Domani otto giorno, che sarà la domenica Quinquagesima, il R. D. Valentino Stanig nella parrocchia di Canale offrirà la sua prima Messa all'Eterno Padre, e minverrà quel gaudio ed allegrezza spirituale, che tempo fa d'ora fuggiva, e della quale per molti anni ne siamo digiuni. Perciò V. S. si compiacerà di pubblicarla domani per continuo consolazione e nel medesimo tempo è solennemente invitata ad intervenire con celebrità e gioia per tempo la S. Messa. — Canale il 20. Febbre 1892.“ — Kako na kratkem pa kako lepo je tu vse povedano! — Pis.

ko je še megla (zjutrej) kraško goro pokrivala. Tudi pri obhodu na stražo (patroli) 4. t. m. so vjeli tu v Renčah, Prvačini in Dornbergu 7 raznih potepuhov, ktere so orožniki (žendarmi) v Gorico odpeljali. To zapoved „patroliranja“ hvalijo vsi, ker že ni bilo več prestajati pred raznimi potepuhi in nepotrebnimi lenubi — berači! Naši pogumni Renčanci se svojim županom na čelu, so res pravi angleški „konštablerji“, ker slehernega tatù, ki se drzne skoz Renče iti, kmali vjamejo. Prav tako, le na prste potepuhom! Sodnije naj bi pa bolj strogo s takimi potepuhi in hudodelniki postopale, in pošteni ljudje bi bili manj od njih nadlegovani. — Fiat!

Ogled.

Avstrija. Naj pred nekaj starin, kajti naš list, kakor vsi tedniki, včasih teško šepa v politiki.

Iz državnega zbora, oziroma, njegovih odsekov imamo še nekaj starih pobirkov. Naš jako pogumni poslanec g. baron Tacco je po dal 3. t. m. ministru za finance prav praktično interpellacijo: poprašal je, namreč, kedaj misli vlada predložiti zboru načrt postave zadevajoče odpust davkov v tistih krajih, ktere je zadela taka nesreča. — Znano je, da je nekdanjega ministra in mogočnega moža dr. Giskra-e slava že precej otemnela — tako da se je o času volitev dvomilo, ali ga bodo še kje volili ali ne. Volili so ga, pa ne prejšnji njegovi častitelji. Ta mož sedi zdaj v tistem državno-zbornem odseku, ki pretresa državni proračun. V državnem proračunu so zapopadeni tudi stroški za bogoslovsko učilišče v Inspruku, na katerem učé Jezuitje. Ta pa je že stara, da so ti očetje sploh in posebej profesorji v Inspruku liberalnim krščanom trn v peti. Giskra je tedaj dobro vedel, da zgubljeno slavo prav dober kup nazaj dobi, če mahne po Jezuitih in njihovi bogosl. fakulteti v Inspr. Barona Lienbacherja je nagovorjal jezuitske profesorje tudi minister Streinayr rekoč, da so ravno tako priročni, kakor vsi drugi profesorji, da se ni torej bati, da bi kaj počeli, kar bi bilo zoper avstrijske postave itd. Vkljub pojasnilem ministrovim, vkljub temu, da je mod drugim tudi rekel, da je v bogosl. učilišču v Inspr. naj več poslušalcev (okoli 200, med njimi veliko vnanjih Neavstrijancev), in da je to prav taka fakultet, kakoršne želijo novodobniki, namreč brez „semenišča“ (Noj, joji! — prekrizajte se! — Kaj so ne spominjate, kaj je pisal o „semeniščih“, ni davno, v klasični slovenščini gospod „profesor“ iz „Mejsta“ na Doljenskem?) — vkljub vsemu temu je odsekova večina (z vsemi zoper 3 glase) sklonila, da naj se omenjeno bogosl. učilišče v Inspr. opusti ali Jezuitom vzamo. Kar se pa nam v tej reči važno zdi, je to, da je dr. Giskra pravouk (moralo) jezuitsko napadal — on, na kterega leti sun, da je Ofenheim-ov tovaruš!! (Bil je namreč G. ud upravn. sveta lvoško-črnoviške železnice). Pa to ni še vse. Tisti čas, ko so bili Jezuitje razpicali veliko darilo tistemu, ki bi jim dolrazil, da je njihov pravouk napaden, — ni bilo mar učenemu Giskra-i, poganjati

se za-nje; zdaj pa je našel v pravilih družbe Jezusove neko točko, ktero je v slavnem odsoku bral in občno senzacijo zbudil. — In to je, zaradi česar smo vsi to razpravo semkaj zapisali. — Zdi se nam, da ga vidimo g. dohtarja, kako prisiljeno-resno je čital dotično točko pravil glasečo se: „Kdor ne zna očeta in mater črtiti, ni dober Jezuit“. (Tako so vsaj časniki to senzacionalno potico navajali). Mi ne poznamo Giskra-ve točke, mislimo pa, da se je ubogemu dohtarju nekaj tacega pripetilo, kakor paganskim Rimljanom v prvih časih krščanstva. Razneslo se je nekaj med njimi, kakor da bi kristjani pri svoji tajni službi božji (o času preganjanja) pili kri zaklanega otroka. Vsak izvedenec pa ve, kaj in kako je bilo. Tako je tudi z Giskra-vim stavkom. V evangeliji se bere tako-le: „Šlo je... veliko ljudstva za njim (Jezusom), in se je ozrl in jim rekel: „Ako pride kdo k meni, in ne sovraži svojega očeta in matere, in žene in otrok, in bratov in sester, pa še tudi svojega življenja, ne more biti moj učenec“ (Luk. XIV. 25—26.) Komentar k tem besedam naj si išče dr. G. sam. *)

Odsek za cerkveno-politiške reči, v čegar rokah so znani 4 ministerski predlogi, ni dolgo vedel, kaj bi počel; in, ker se je morebiti marsikaj neumnega sprožilo med razgovori, sklenil je — tajnost! Le toliko tedaj bodo časniki izvedavali iz nje-ga, kolikor sam uradno priobči. Za zdaj vemo že to, da je izbral izred sebe dva pododseka. Prvi pododsek, sedmerih udov, bo pretresal in popravljel ministrove predloge; drugi, peterih mož — ima nalogo, da izdela načrte za preuredbo zakonskega postavodajstva, to je (po domače), da pripravlja postavo zastran civilnega zakona. — V občnih sejih je posl. zbornica pretekla dni marsikaj obravnavala. Nas časnikarje, pa tudi bralce mora milati to, da je ali bo odpravljena štampiljina od inoratoev to je, naznanil v časnikih? Kdor bo hotel od 1. julija t. l. naprej — dati kaj naznaniti v kakem časniku, ne bo več treba plačati mu vsakrat 30 soldov za davkarijo, ampak plačati bo imel le, kar mu zarajta administracija dotičnega časnika za tisk.)

Omenili smo že, da jena Dunaji strašno veliko delalcev brez dela in da se je bilo bati nevarnih homatij. Dne 10. t. m. so podali zastopniki delalcev (oziroma, njih društva „Volkstimme“) državnemu zboru prošnjo, v kateri zahtevajo pomoči. Razloživši, kako jih lakot tare (sosebno na Pemsken, Moravskem in v Sleziji) in kako da že lakoti pomirajo — prosijo za te-le pravice: a.) Enakopravnost političko; občne, enake, direktne volitve, (to je, vsak, naj plačuje kaj davka, ali ne, naj bi imel pravico v deželni in državni zastop voliti); b.) povsod kjer so kupčijske in obrtnijske zbornice, naj bi se napravile tudi zbornice za delalce; c.) postava zastran društev in shodov (taborov) naj bi se popravila; d.) kavcija za izdajanje časnikov naj se odpravi in naj bodo pripuščeno časnike po ulicah prodajati. (Tako — mislijo delalci — bi jim bilo lažje s svojim glasom predreti.) Čudno prikazano smo zapazili v li-

beralnih časnikih in vladnih organih gledé omenjene spomenice delalske. Bili so se tako močno delalske vstaje, da so jim je zdaj kamen od srca odvalil, ko vidijo, da so ubogi delalci trezni in zmerni, in da niso zapustili postavne poti. Oh, kako jih ljubeznjivo zdaj šulijo in božajo omenjeni časniki. Vmes pa tudi vsako toliko po „feudalcih“ in „ultramontanecih“ mahnejo, češ, da so oni delalce ščuvali proti meščanskim stanovom in proti sedanji ustavi in vladi.

Veliko si časnikarji glavo lomijo zastran tega, da naš cesar zdaj v naj hujši zimi na Rusko potuje. Če se jim reče, da gre samo zato, ker to uljudnost zahteva, ker je bil ruski car o času razstave na Dunaji, ni jim zadosti. Znabiti, da ima sedanje potovanje res političke namene; in če jih ima, ne bi bili menda slabi. Skušnja uči, da, dokler smo bili z Rusom dobri, šlo je v Avstriji dobro. Dosledno bi se moralo rusko-prusko prijateljstvo potem zrahljati. Bo li pa cara Aleksandra nemškemu srcu to mogoče? — Sicer bode naš cesar jako sijajno sprejet in češčen. Odhod je bil 11. t. m.

Pred svojim odhodom v Petrograd je cesar v lastnoročnem pismu do min. preds. kn. Auersperga naročil, da naj se v tistih krajih, koder zaradi slabe letine, kolere itd. ljudi uboštvo in revščina tlačijo, pomaga jim, kakor bodi n. pr. s tem, da se jim delo in zaslužek nakloni; ministri in razni zastopi naj tudi za to skrbé.

Na Ogerskem še dolgo časa ne izlezejo iz blata, finančnega in vsakošnega. — Deak je zdaj ne bolan.

Vnanje države. V Berlinu se je pričel 5. t. m. nemški državni zbor. Nazočih je bilo malo poslancev. Prestoini govor je bral Bismark; zanimivega ni nič v njem. Konfessionalnih zadev ni omenil. — Čudno so „izpale“ („Narodova“ slovenščina!) volitve v Alzaciji in Lotaringiji (prej francoskih, zdaj nemških deželah), vsi poslanci so nasprotniki Bismarkovi; nekteri še nemški govoriti ne znajo. Kar je pa zagrizenim Bismarkovcem najneljubše, je to, da je med 15 poslanci iz omenjenih provincij veliko duhovnov in celo en škof (iz Metza.) — Kdor časnike pazljivo bere, zapazil je gotovo, kako pruska vlada zakriva svojo sramoto, da je dala nadškofa grofa Ledohovski-ga v ječo odpeljati. Smešno bi bilo, ko ne bi bilo žalibog prereno, to, kako naš (ob enem) avstrijsko-ministerski in prusaški organ (vulgo „N. fr. Presse“) vjetništvo Ledohovski-vo opisuje. „N. fr. Pr.“ od 10. t. m. stvar tako zasukava, kakor da bi bil nadškof zaprt zavoljo — dolgov!! (ker je vladi veliko globe dolžan) in ne zavoljo verskih reči! Grof L. je zapert v mestu Ostrovo na vzhodni meji poznanijske dežele. Telegraf je hitel naznanjati, da je vjetniku pripuščeno — brati, luč imeti in za lastni denar — jesti!! — Kogar hoče Bog pogubiti, oslepi ga.

Tako se nam zdijo že oslepljeni Bismarkoveci, kateri nimajo družih razlogov več za to, kar počinjajo proti katoliški cerkvi, nego šli so iskat jih v francoski - časnik „Revue des deus Mondes“, kateri je pisal, da vseh francoskih nesreč (il. 1870 in 71) je kriv „ultramontanizem“!

Italija. V ital. parlamentu je odgovo-

ril minister Visconti Venosta na Nicotera-vo interpellacijo zastran znane Lamarmora-ve knjige, da sedanje (ital.) postave vladi ne pripuščajo, da bi klicala Lamarmora-o zavoljo priobčenih pisem na odgovor. Poklonil se je pa tudi Bismarku s tem, da je grajal priobčenje onih pisem. — Lamarm. je hotel vsled tega izstopiti iz parlamenta, da bi se bil dal vnoveč voliti, ali zbor mu je dovolil samo 2 meseca odpusta in mu dal s tem zaupnico.

Na Španjskem pritiskajo Karlisti hudo na Bilbao.

Na Francoskem je bilo nekaj dopolnitvenih volitev; zmogli so republikanci. To je vlado vznemirilo. Mac-Mahon se čedalje bolj resno opira na svoj „septennat“ (sedemletno oblast) in sem ter tje legitimize osorno od sebe brne.

Domače novice.

(Duhovska sprememba) — Č. g. Jak. Visintin, vikar v Kostanjevici, gre za vikarja v Sovodnjah; č. g. Juri Mercina, vikar v Sovodnjah, pa v Kostanjevico.

Razne vesti.

— *Profesor Šuklje*, znani nekdanji supplant v Gorici, — je začel bobnati zoper katoliško cerkev. V „Narodu“ je priobčil po liberalnih listih že stokrat pogrete fraze gledé novih postav zoper cerkev in njene pravice, po katerih s težkim srcem čaka. Podpisal jih je s polnim imenom, tudi „profesor“ ne sme manjkati, škoda da ni še dostavil „Majarončkov“, — vendar katoliška cerkev še stoji.

— *Tatvine brez konca.* — V Gorici je pretečeno saboto od 4—¹/₂ ure popoldne ukradel tat v hiši velike trafike v drugem nadstropji več reči vrednosti čez 200 gold. Dan poprej je v Kanalu pri „Garbunki“ znan potep pograbil skoraj vso mesnino. — V Solkanu so zasačili glasovitega tatu, ko je ravno ukradeno blago prodajal. — Kako silno potrebne so mehke ječe, kjer se potepi, tatje in tolovaji, mastijo, borni kmet pa plačuje — za nje!

— *Veliki gospodje* — so si v marsikteri reči enaki, časih tudi v bolezni. Rothschild, ki zdaj v Gorici biva, ima enako bolezen, kakor bivši francozki cesar Napoleon III.

— *Postne pridige.* — Kakor slišimo, imel bo v stolni cerkvi 4 krat na teden postne pridige jezuit iz Rima. Pri mestni fari sv. Ignacija bodo vsako nedeljo in praznik ob ¹/₂ 11 v nemškem, vsak petek ob 6. zjutraj v slovenskem jeziku postne pridige.

— *Nesreča v Mirnem* — V saboto, dne 31. jan. je po neke poroki pri skupnem obedu — kot je navada, akoravno prav nepotrebna — še pozno v noč z možnarji streljal nek ubog krojač J. Ferfolja. Revež hoče, menda za slovo, še enkrat z dvema možnarjema na enkrat vstreliti, posuje smodnik po tleh, med tem pa še tretji, tudi nabit možnar pod roko na tleh drži. Zažge smodnik, možnarja počita, toda po nesreči vžge se še tretji, ter moža hudo rani in mu roko do polovice vso osmudi. V strašnem trpljenji hiti domov, pa vendar še kakih 7 dni okoli hodi, poda se v saboto 7

*) Omenjeni stavek iz pravil jezuitovskih je čital Sues, govoril o morali pa dr. G.

febr. še v Gorico, vrne se a ravno tisti dan še obleži ter v nedeljo 8. februarja v velicem trpljenji umrje. Zapustil je revno udovo i troje malih otročičev. Ko bi se kaj takega pri kaki cerkveni svečanosti zgodilo, kaj bi dejala naša goriška „chronique scandaleuse“?

— *S prsi vkup zraščena dvojčka*, pod imenom „Siameska brata“, po vsem svetu znana zato, ker sta se po vseh mestih kazala, sta unidan umrla, drugi je za prvim umrl čez 2 uri.

— † Umrli je g. *France Poljšak*, župan in posestnik v Šamarjah, 3. t. m. za mrtudom po kratki tridnevni bolezni, star še le 50 let. Zguba tega moža, *moža v polnem pomenu besede*, je velika, — nedomestljiva. Ranjki je bil *kinč* cele ipavske doline, lahko rečemo cele goriške grofije: — Udarec za žalujočo, družino in občino kterima ostane nepozabljiv, je toliko večji, ker je prišel nenadoma. — Bil je ranjki mož po božji volji, goreč kristjan, priden hišni gospodar, *zgod poštenosti in poštenosti* družini, soseski, vsem, ki so ga poznali; vesten in skrben župan; ni čuda, da je od svojega 24. leta skoraj nepretrgamo do smrti županoval, da bi vstregel prošnji in zaupanju svojih Šamarjancev: za čast božje veže vedno goreč cerkveni starašina, krajni šolski nadzornik, ud pri cenilni komisiji, c. k. poštar, — pri vsem tem tudi pravi redoljub. — Pri tolikih opravilih in službah bil je natančen, da je pri smrti vse v redu zapustil, kakor bi bil vedel, da ga Bog nenadoma pokliče. — Kaj je bil ranjki, pokazalo se je pri pogrebu. Od blizo in daleč so vrel ljudje vseh stanov, župani, duhovni, uradniki, bogati in ubogi, da bi „očetu Francetu“ (tako ga je sploh ljudstvo imenovalo) zadnjo čast skazali. Ko je domači g. fajmošter na grobu še besedo spregovoril o ranjkem, ni nobeno oko solz se zdržati zamoglo. — Zapuščena družina ne da se sicer potolažiti tako lahko; ali to naj jej bo v tolažbo, da ranjki si je postavil sam večni spominek v srečju vseh, ki so ga poznali. (Deloma pesneto iz dopisa, kateri je uredništvu prepozno došel, da bi ga bili natisnili.)

Umrli v Gorici meseca januarja t. l.:

Brankovič Marija, stara 50 l. za tuberkulozami, — Zirer Marija, 27 l. za prisadom, — Nardini Karolina, 62 l. za srčno bolznijo, — Porok Terezija, 71 l. za pljučnim mrtudom, — Terpin Jožefa, 84 l. za sušico, — Sniconig Marija, 22 l. za trganjem, — Sever France, 54 l. za Bright-ovo boleznijo, — Brelj Urša, 95 l. za sušico, — Danencič Stefan, 81 l. za sušico, — Gregorič Terezija, 67 l., — Režen Urša, 69 l. za jetiko, — Schena Enrichetta, 10 l. za boleznijo v grlu, — Vicentin Andrej, 53 l. za jetiko, — Gentili Anna, 82 l. za pljučnim katarom, — Suissi Jan. Nep., 65 l. za tuberkulozami, — Luviščik Janež, 64 l. za grižo, — Pertut Marija, 13 l. za srčno boleznijo, — Vidrig Angelika, 72 l. za tuberkulozami, — Decolle Elizabetta, 79 l. za oteklino, — Bressan Terezija, 63 l. za naduho, — Kodermac Jakob, 57 l. za jetiko, — Baveon Ana, 74 l. za naduho, — Chiaselotti Dominik, 36 l. za zvodnimi možgani, — Marusič Marija, 66 l. za mrtudom, — Kumar Magdalena, 42 l., — Brumat Marija, 19 l., — Musina Antonija, 55 l. za srčno boleznijo, — Kocijančič

Lovrencij, 74 l., — Anningher Janež, 69 l. za naduho, — Godeassi Marija, 46 l. za zvodnimi možgani, — Hrovatin Janež, — 67 l. za sušico, — Petrogalli Anton, 80 l. za sušico, — Kumar Stefan, 33 l. za bodom, — Jilek Sofija, 44 l., — Olivati Anton, 52 l. za organično boleznijo, — Gregorat Alojzija, 44 l., — Černe Katarina, 44 l. za srčno boleznijo, — Bleiweiss Anna, 65 l. za sušico, — Gautner Marija, 38 l. za srčno boleznijo, — Bones Teodora, 29 l. za bodom. — Umrlih malih otrok število znasa 53. — Vseh skupaj je torej umrlo meseca januarja v Gorici 93.

Gospodarske stvari.

Le pametno, da si pri kužnih boleznih več ne škodujemo, kakor koristimo!

„Slišali so zvoniti, pa ne vedó, kje in kaj“ — tako se res sme dandanes reči od nekterih ljudi, ki si smradijo stanovanja s klorovim apnom ali karbolovo kislino — brez potrebe, mislé, da s tem smradom odženó koze, kolero in vsako drugo kužno bolezen. Noč in dan živijo nekateri v taci osmratenih izbah, da jih glava boli, smrad se jim na pljuča vlega itd., ali vse to trpijo — naj nam nikakor ne zamerijo, da naravnost rečemo — prav po nevednosti lastni ali nevednosti tistih, ki jim kaj takega priporočajo.

Dolžnost nam je tedaj, jim to stvar razjasniti.

Noben zdravnik ne more tajiti velike moči karbolove kisline (kreosota premogovega, Steinkohlenkreosot), klora, klorovega apna, železnega vitriola, žveplene kisline in še drugih kislin več do tega, da pokončajo kužnine, ki se narejajo pri nekaterih boleznih človeških in živalskih, in vsak izveden zdravnik vé, da podnebni zrak, prav po kislicu (Sauerstoff) svojem, je prvi čistilec okuženih stvari, knteremu si le o-genj v svoji še večji moči primerjati more.

Al kedaj in kako so karbol, klor in druge kisline na pravem svojem mestu? — to je treba vedeti.

Naj zatega del to reč našim bralcem razložimo.

Kužnine so mnogovrstne, vendar se naposled delijo v dve vrsti. Ene so namreč take, ki so privezane na snovo (materijo), ki je kužna, in se ne širijo po zraku dalje, ampak le po dotiki z njo. Tako sifilitičen človek (ali po naše človek, ki ima francoze) ne bode okužil družega, ki z njim v isti izbi prebiva; tudi steklega psa se ni od blizo ali daleč bati, če le ne popade ali da kužnina steklinska ne pride s kako odrtino ali rano človekovo ali živalno v dotiko. — So pa kužnine druge, ki človeka ali živalino že okužijo, če se je tudi ne dotakne, ker po sapi (zraku) dobí kužnino v se, in okuži se tudi včasih, če je natura njegova podvržena taki bolezni, ako kužnino kak drug zdrav človek prinese na svoji obleki (volnati, svilni ali drugi) do njega; v to vrsto spada kužnina kóž in in nekaterih drugih kožnih izpuščajev, tifusa s petehijami, Turška človeška in goveja kuga itd.

(Dalje prih.) — („Nov.“)

Oznaničnik.

Javna Zahvala!

Vsem prijateljem in znancem, domačim in ptujim, čč. duhovnom, gospodom, županom, obč. odbornikom in starašinam, pevcem in vsem sosedom, ki so našega očeta k pogrebu spremili 5. t. m., zahvaljuje se srčno za skazano ljubezen.

V Šamarjah 8. febr. 1874.

žalujoča družina Poljšak-ova.

Mesečni izkaz banke

„Slovenije“

Požarni oddelek:

Stanje dne 31. decembra 1873: 16365 polic, 50,001.150 gld. zavarovane istine, 503674 gld. 15 kr. premije.

31. jan. 1874: 17586 polic, 52.886.139 gld. zavarovane istine, 540.479 gl. 83 kr. premije.

Prirastek: 1221 polic, 2,884.989 gld. zavarovane istine, 36805 gld. 68 kr. premije.

GOSTILNICA

Batistič-eva

v Solkanu se daja v najem.

ANTON OBREKAR

nožar,

dosedaj v nunskih ulicah h. št. 381

preselil se je

v hišo kat. društva št. 387

v tistih ulicah.

Obiskali smo novo gostilnico Brandt

(„Hotel Brandt“)

in se prepričali, da je lastnik z velikimi stroški napravil take prostore, ki so kinč Goriškega mesta. — **Kuhinja** prekosi, zdi se nam, vse druge goriških gostilnic, — **spalnice** so čedne prostorne in dobro urejene, — **postrežba** vse hvale vredna; zatoorej jo priporočamo vsem, ki dohajajo po opravkih v mesto.

Več posestnikov in gospodov z dežele.